

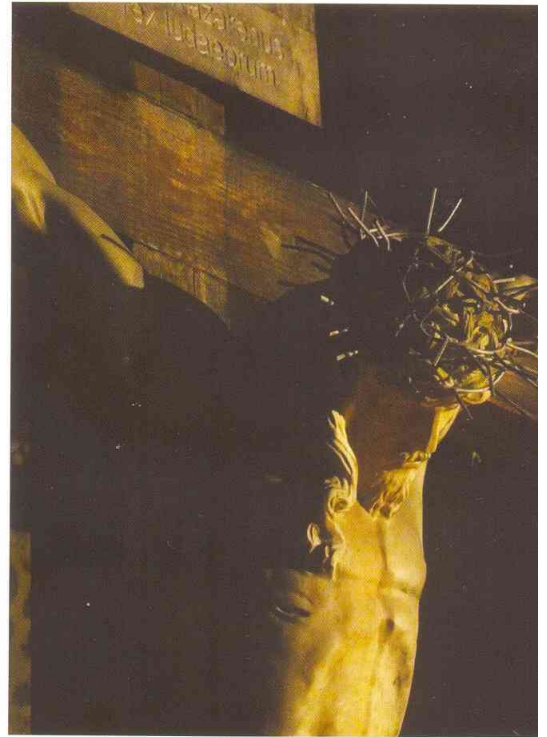
Jézus pártus herceg? Mária ősi anyaistennő?

Mivel a kegyhelyünkre látogató hívek közül sokan kérdeztek minket Jézus és Mária származásáról, állítólagos magyar gyökereiről, arra kértük dr. Székely János püspök-teológust, foglalja össze, mi az, ami bitünk része ezekben a kérdésekben.

Jézusnak Mária és József a héber 'Jesu' nevet adta, ami az ősi 'Je(ho)sua' név rövidebb formája. Jelenléte: az Úr megszabadít. Jézus rokonainak, unokatestvéreinek nevei (Mk 6,3) szintén ősi zsidó nevek: Simon, Júdás (Júda), Jakab (Jákob), József. Vallásos, a nemzeti múlthoz kötődő zsidó családok adtak ilyen neveket a gyermekeiknek. Jézus édesanyja, Mária rokona volt Erzsébetnek, aki 'Áron leánya' közül való volt, vagyis a zsidó papi nemzetség tagja (Lk 1,5). Jézus anyanyelve (a zsidók által akkoriban használt) arámi volt, ezen a nyelven maradtak meg a görög nyelvű evangéliumokban az ő szavai: 'talita kum', 'Abba', 'effeta', 'Éloi, Éloi, lema szabaktani'. Jeruzsálem első püspöke – Jakab – szintén Jézus rokona volt, és a zsidó törvényeket hűségesen betartó keresztény ember (ApCsel 21,20; Josephus Flavius, A Zsidók Története 20,200; Euzébiosz, Egyháztörténet II,23,4–18).

Jézust a születése utáni nyolcadik napon körülmetélték a zsidó törvény szerint (Lk 2,21). Később pedig bemutatták a templomban (Lk 2,22). A jeruzsálemi templom belső udvaraiba csak zsidó ember léphetett be. Ha pogány oda betette a lábát, azt halállal büntették. Az e szokásjogot tartalmazó templomi feliratok közül többet megtaláltak az ásátások során (A. Millard, *Discoveries from the Time of Jesus* 83). Ha a legkisebb kétség lett volna afelől, hogy Mária és Jézus nem zsidó, akkor nem léphettek volna be a templomba. Pál apostolt pontosan emiatt majdnem meglincselték a templomudvaron; azt gondolták ugyanis, hogy egy pogányt behozott oda (ApCsel 21,29). Jézust nyilvános működése során sokan 'Dávid fiának' nevezték. Ez a megjelölés az első keresztény hitvallásokban is megjelenik (vö. Róm 1,3–4; 2Tim 2,8). Ha nem lett volna igaz a dávidi nemzetséghez

való tartozása, akkor azt az ellenséges farizeusok és írástudók azonnal Jézus és a tanítványai szemére vetették volna. Ám ilyen ellenvetést soha nem tettek, mert a dávidi származást ők sem tudták cáfolni.

Ebből a néhány adatból is nyilvánvalóan látszik az elfogulatlan ember számára, hogy Mária és (az ember) Jézus zsidó volt. Miért történt ez így? Miért egy konkrét nép történetéhez kötődik az üdvtörténet? Isten nemcsak megalkotta ezt a gyönyörű világot, hanem szeretetből teremtette. Közel akart kerülni az emberhez. Az ember ugyanis Istent a maga valóságában nem tudja megtapasztalni, mert ő más létszinten van, mint mi. Ahogyan egy kisegér, ha mellénk ül és figyel, amint József Attila verseit olvassuk, sohasem fogja felfogni azt, hogy itt mi is történik, mert az ember más létszinten van, mint az állatok. Ami az emberben emberi, azt az állat nem tudja megérteni. Éppen így az ember Istent a maga valóságában nem tudja megtapasztalni. Annak ellenére, hogy itt van jelen, sokkal valóságosabban, mint egy asztal vagy

egy szék, mégis képtelenek vagyunk őt igazán felfogni. Istennek, ha kapcsolatba akar lépni az emberrel, le kell jönnie a mi szintünkre. Meg kell jelennie ebben a térben és időben létező világban. Megtapasztalhatóvá kell tennie önmagát. Emberi szóval kell szólnia, emberi szívvel kell szeretnie.

Hogy pedig ez valóban megtörténhessen, azt valamilyen módon elő kellett készíteni. Kelltek emberek, akik tudnak az egyetlen, személyes, teremtő Istenről, a tízparancsolatról, az ígéretről. Kelltek Mária és József, Simeon és Anna, kellett a tanítványok ahhoz, hogy Jézus megváltói művét végrehajthassa. Isten ezért választotta ki Ábrahámot, Mózes és a prófétákat. Bölcsőt akart készíteni a Messiásnak. Isten kiválasztó szeretetének célja kezdettől fogva az volt, hogy a Messiásban majd a világ minden népét kiválasztja, s az összes népből létrehozza az ő új választott népét, az egyházat, a Messiás népét (Ter 12,3; Iz 49,6; Mt 21,43; ApCsel 3,23; Gal 6,15–16; 1Pt 2,9).

Egészen konkrétan ahhoz, hogy Isten a világba léphessen, kellett egy édesanya, aki a világra hozza őt. Isten nem erőszakkal lépett be ebbe a világba. Szent Bernát azt mondta, hogy Isten évszázadokon át várt, kopogtatott az emberiség ajtaján. Kelltek neki valaki, aki egész lényével ajtót nyit neki, aki egész lényével igent mond. Mária volt az az ajtó, akin keresztül Isten a világba léphetett. Vagyis a keresztény Mária-tisztelet nem egyszerűen valamiféle anyaistennőnek a tisztelete, nem a nőiség vagy az anyaság felmagasztalása csupán, hanem egy egészen konkrét történelmi személynek, a názáreti Máriának, Jézus édesanyjának a tisztelete, aki által a Világ Világossága, Krisztus testet öltetett.

A kereszténységnek ez a konkrét történelmisége nem csökkenti, nem sérti az egyes nemzetek fontosságát, kulturális hagyományait. Ellenkezőleg, a krisztusi beteljesedés, az evangélium a világ minden kultúráját felemeli, megtisztítja, beteljesíti. Ahogyan a zsidó kultúrát is Krisztus teljesíti be, és az igazán 'beteljesedett' zsidók olyanok, mint *Avilai Szent Teréz*, *Lustiger párizsi érsek* vagy *Sík Sándor*, éppen így Krisztus teljesíti be a magyar kultúrát is, és a legnagyobb, a legmagyarabb magyarjaink ezért *Szent István*, *Boldog Batthyány László*, *Széchenyi István*, *Boldog Salkaházi Sára*, *Szent Erzsébet* és *Mindszenty József*, hogy csak néhányat említsék 'beteljesült' magyarjaink közül. Nem annál magyarabb valami, minél inkább próbáljuk leválasztani róla a kereszténységet. A kereszténység ugyanis nem kívülről, külső, idegen elemként rakódik magyarságunkra. A kereszténység a Valóság szívének, a teremtő Istennek a végső, legnagyobb kinyilvánulása. Krisztusban az tárult fel, ami minden emberben a legmélyebben, leghitelesebben emberi: 'Íme az Ember!' Krisztus nem idegen elem egyetlen kultúrában sem, hanem a kultúránk igazi mélysége tárul fel általa. Krisztus felemeli, megtisztítja a világ minden népének kultúráját.

Ezért nem tesz jó szolgálatot a népünknek az, aki próbálja krisztustalanítani magyarságunkat. Ezzel ugyanis csonkává, erőtlenné, sötétebbé teszi azt. Ahogyan a lengyel, a horvát, az ír, a brazil és még számtalan nép Krisztusban találta meg a hiteles nemzeti felemelkedés, megmaradás legfőbb forrását, így nekünk, magyaroknak is órá kellene építeni a jövőnket.

Székely János
esztergom–budapesti segédpüspök

